



## IDENTIDAD BORRADA



Proposta didàctica de Ramon Breu

### SINOPSI

Aquesta pel·lícula, originalment titulada *Boy Erased*, que es basa en el llibre autobiogràfic de Garrard Conley, explica la història d'un adolescent, fill d'un pastor baptista d'Arkansas, a qui els seus pares obliguen a sotmetre's a una teràpia de conversió un cop admet la seva homosexualitat.

*Identidad borrada* té en el factor de les interpretacions un aspecte força singular: D'una banda l'esplèndid Lucas Hedges, en el paper del fill, un noi desconcertat, profundament angoixat però valent en el seu procés d'autodescobriment de la seva identitat sexual; Russell Crowe és el reverend Marshall Eamons, un home que encarna tot el dogmatisme reaccionari de la Nord-Amèrica de Donald Trump; i la mare, Nicole Kidman, que modula encertadament un personatge que anirà descobrint la farsa de la teràpia a que sotmeten el seu fill i la irrellevància del seu paper en un ambient social d'un masclisme asfixiant. I, finalment, el propi director, que es reservà el paper de terapeuta en cap i que protagonitza escenes memorables.

Un dels objectius d'una determinada manera (hegemònica) d'entendre la religió ha estat la d'organitzar la vida pública des de la moral privada; així com marcar conductes, fixar maneres de comportar-se i limitar la llibertat per aconseguir la gràcia divina. I l'homosexualitat sempre ha tingut un posició de privilegi en la llista d'honor dels inquisidors. El film del director Joel Edgerton ens mostra com s'imposa des de la mentalitat reaccionària, la renúncia a un mateix des de la por, el xantatge, la vergonya i el remordiment. Sentir-se atret per algú del mateix sexe et deixa fora de la comunitat correcta, et converteix en algú depravat i malalt.

Aquest film constitueix un bon punt de partida per a la reflexió sobre el que en realitat significa la *normalitat* sexual i l'*homofòbia normalitzada*. Una denúncia de la injusta visió, provocada per fanàtiques creences religioses, de la comunitat LGTBIQ, convertida a més en objecte de lucre per obscurs personatges sense escrúpols. A més, el film ens pot acostar a examinar la cobertura que determinades polítiques ultraconservadores donen a projectes de persecució de la diversitat sexual, d'Amèrica sí, però també de més a prop. I també podem anar més enllà i tractar d'observar el vernís de pseudotolerància civilitzada i moderna que sovint ens envolta però que encobreix una discriminació subterrània i alhora efectiva, de la condició de gai i lesbiana. Una pel·lícula que, a més, ens transmet una certa esperança, alliberadora i lluminosa, el de trobar-se a un mateix, d'acceptar-se i estimar-se.

## **FITXA DE LA PEL·LÍCULA**

Títol original: *Boy Erased*

Direcció: Joel Edgerton

Guió: Joel Edgerton a partir de l'obra de Garrad Conley

Producció: David Joseph Craig i Joel Edgerton

Nacionalitat: Estats Units

Any: 2018

Durada: 115 minuts

Música: Danny Bensi i Saunder Jurrians

Muntatge: Jay Rabinowitz

Fotografia: Eduard Grau

Intèrprets: Lucas Hedges (Jared Eamons); Nicole Kidman (Nancy Eamons); Russell Crowe (Marshall Eamons); Victor Sykes (Joel Edgerton); Britton Sear (Cameron); Sarah (Jesse LaTourette); Madeline Clynne (Chloe); Troye Sivan (Gary); Xavier Dolan (Jon); Joe Alwyn (Henry).

## PANTALLA D'ACTIVITATS

1. Escriviu la sinopsi de la pel·lícula.
2. Expliqueu l'evolució dels tres personatges principals: En Jared; la seva mare, Nancy Eamons; i el seu pare el predicador Marshall Eamons.
3. Quin valor simbòlic hi veieu en la insistència d'en Jared en treure la mà per la finestreta del cotxe.
4. Després de veure tota la pel·lícula, què us sembla que el programa a que sotmeten en Jared es digui *Amor en acció*?
5. Per què creieu que el director de la pel·lícula en Joel Edgerton es va reservar el paper del director del programa de *conversió*?
6. Com definiríeu la ideologia del director Sykes i del seu equip a l'afirmar que la homosexualitat va unida al SIDA, a la violència, als abusos o a la promiscuïtat?
7. Per què prohibeixen que els nois i noies parlin de la teràpia fora del recinte de la institució?
8. Comenteu la reacció dels pares d'en Jared quan el noi els diu *que pensa en homes*? Recordeu que el pare li diu: *Com podràs viure sota el mateix sostre si vas en contra de l'arrel de les nostres creences i de Déu*?
9. Un dels companys de teràpia d'en Jared, en Gary, li aconsella que interpreti el seu paper, que fingeixi fins que aconsegueixi deslliurar-se de la teràpia. Què en penseu d'aquest personatge?
10. Un altre dels nois, en Cameron, el sotmeten a contemplar el seu propi enterrament simulat. Després el colpegen amb la Bíblia. En Jared li expressa la seva solidaritat. Per què creieu que acaba suïcidant-se?
11. Quan la Nancy s'emporta el seu fill del programa *Amor en acció* li demana al senyor Sykes si és doctor o psicòleg. Aquest calla. I la dona li diu que li hauria de fer vergonya. I després afegeix: *I a mi!* Què representa aquesta darrera frase?
12. En les seqüències finals del film *Identidad borrada* l'acció se situa quatre anys després. Com ha canviat en Jared? Quins canvis s'han produït en la seva família?
13. Què pretén en Jared a l'escriure l'article sobre la seva experiència en la *teràpia de conversió*? Què vol dir el subtítol "Si Déu ho sabés"?
14. ¿Us sembla que la història que explica la pel·lícula és una exageració tenint en compte el que es diu en els rètols finals: 36 estats de Nord-Amèrica permeten aquestes teràpies de conversió, i més de 700.000 ciutadans han passat per aquests programes?

## Llenguatge i tècniques audiovisuals

1. Quin sentit tenen les gravacions en vídeo de l'inici de la pel·lícula on es veu en Jared de petit?
2. L'estructura d'*Identidad borrada* és la de flashbacks constants, com una espècie de moviment temporal pendular. Però com definiríeu un flashback? Us sembla que estan adequadament delimitats perquè els espectadors puguin seguir de forma clara el desenvolupament de la història?
3. El moviment de tràveling amb l'steadicam o càmera en mà consisteix en fer servir un aparell on queda fixada la càmera sobre l'espatlla d'un operador, de tal manera que es puguin realitzar tràvelings sense que es perdi l'horitzontalitat i l'estabilitat, i sense que la càmera tremoli o efectuï vibracions desagradables. Localitzeu una escena d'*Identidad borrada* on es faci servir la càmera en mà.
4. En el tram final de la pel·lícula un rètol ens adverteix que han passat quatre anys. S'hauria pogut fer servir un altre procediment per informar-nos del pas del temps?

Consulteu aquest blog si teniu algun dubte:

<http://llenguatgecinematografic.wordpress.com/>

## TRÀVELING DE LECTURES

### TERÀPIES CONTRA L'HOMOSEXUALITAT A ESPANYA

La Consejería de Políticas Sociales inicia una investigación en base a la ley LGTBI aprobada en 2016 en la Asamblea, tras recibir esta misma mañana una denuncia formal del diputado de *Podemos* Eduardo Rubiño contra las terapias para curar la homosexualidad que se ofrecen en el Obispado de Alcalá de Henares que dirige Juan Antonio Reig Plá, conocido por sus homilías de tinte homófobo. La Secretaría General Técnica de esta consejería va a recabar todos los datos sobre este asunto y no descarta abrir un expediente sancionador.

El colectivo LGTBI Arcópoli también tiene previsto presentar otra denuncia ante la Comunidad de Madrid este mismo martes, tras meses de trabajo intentando encontrar pruebas con las que armar una causa por delito de odio contra esta diócesis. Fuentes de esta organización han explicado a la Cadena SER que estaban a punto de concluir su investigación. En 2012, la Federación Estatal de Gays, Lesbianas, Transexuales y Bisexuales ya denunció públicamente la existencia de este tipo de prácticas tras un programa de Telecinco con cámara oculta que se llevó a cabo en los despachos del obispado alcalaíno.

En ese año, el obispo Juan Antonio Reig Plá defendió en una revista religiosa que la homosexualidad se puede curar con terapia. El viernes santo de 2012, en una homilía retransmitida por TVE, dijo que hay personas que "llevadas por tantas ideologías acaban por no orientar bien lo que es la sexualidad humana, piensan ya desde niño que tienen atracción hacia las personas de su mismo sexo y, a veces, para comprobarlo, se corrompen y se prostituyen, o van a clubes de hombres. Os aseguro que encuentran el infierno".

Meses después Reig Plá explicaba que en esa homilía nunca pronunció la palabra "homosexual" y que lo que quería decir es que "en los colegios, los niños se plantean su condición sexual por ciertas ideologías que se han introducido en el ámbito de la enseñanza".

Laura Gutiérrez. 2-4-2019. Cadena Ser.

### Activitats

1. Quines similituds hi trobeu entre les paraules del bisbe i el que diu el personatge de Victor Sykes de la pel·lícula?
2. Què penseu que caldria que fessin els poders públics davant d'aquest cas?
3. És acceptable que una mitjà de comunicació públic d'un estat no confessional, com TVE, retransmeti cerimònies religioses?

## DENÚNCIA DE FETS LGBTIFÒBICS

Qualsevol fet discriminatori per motiu d'orientació sexual, identitat o expressió de gènere pot ser denunciat. Poden ser fets recollits al Codi penal que segueixen la via policial i judicial, o també poden ser objecte de sancions administratives.

A la Llei per garantir els drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia es recullen tota una sèrie d'infraccions:

### **De caràcter lleu:**

- Humiliar i incitar, de manera intencionada, a la violència contra persones o les seves famílies per causa de l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere, per qualsevol mitjà, inclosos els mitjans de comunicació, els discursos i les intervencions públiques.
- Aïllar, rebutjar o menysprear en públic persones per motiu de l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere.

### **De caràcter greu:**

- Humiliar i incitar a la violència contra persones o les seves famílies per causa de l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere, de manera intencionada i repetida, per qualsevol mitjà, inclosos els mitjans de comunicació, els discursos i les intervencions públiques.

- Fer malbé o destruir objectes i propietats de persones o de les seves famílies per causa de l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere, si no constitueixen delictes o falta penal.
- Impedir a una persona, de manera intencionada, poder fer un tràmit o accedir a un servei públic per causa de l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere.

### **De caràcter molt greu:**

- L'assetjament i l'agressió de persones o les seves famílies per causa de l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere.
- Convocar espectacles públics amb l'objectiu d'incitar a l'odi, la violència o la discriminació cap a les persones LGBTI. La discriminació múltiple i la victimització secundària incrementen un grau el tipus d'infracció que estableix aquesta Llei. Qualsevol discriminació o assetjament per l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere en l'àmbit laboral (selecció i promoció de personal, desenvolupament de les tasques, etc.) és una infracció i ha de ser investigada i, si cal, sancionada, d'acord amb la legislació laboral.

Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Generalitat de Catalunya.

### Activitats

1. Heu presenciat alguna vegada un fet recollit en el text que acabem de llegir? Què heu sentit?
2. Podríem denunciar algun dels fets que recull la pel·lícula *Identidad borrada*, d'acord amb la normativa de la Generalitat?
3. Busqueu en els mitjans de comunicació (cinema; ràdio; publicitat; internet...) alguna actuació homofòbica, i després comenteu-la a classe.

### **SOM GAIS PALETES, MECÀNICS PINTORS, ESTUDIANTS...!**

*Sóc gai i no en sé res de moda... Sóc gai i no en tinc ni idea de cuinar,... Sóc gai i treballo en un taller mecànic. Sí, aquesta és la realitat, la realitat de gais, lesbianes i transexuals; una vida en què no només som especialistes en moda i confecció, no tenim sous de 4.000 euros, no vestim d'Armani... Som gent tan bona o dolenta com qualsevol altra. Si no fos perquè en la majoria de casos hem de fugir i hem de viure amagats, fins i tot podríem ser feliços.*

Des del FAGC volem aixecar la veu un cop més per denunciar el lamentable programa que el diumenge passat es va estrenar a Antena 3, un *docushow* on es ridiculitzen els gais; on es potencien els pilars patriarcals i masclistes de la nostra societat; on es potencia la societat capitalista de consum que empeny les persones a viure d'economies submergides; on es crea un estereotip de gai *pijo* i immadur que no té res a veure amb el que som la majoria de nosaltres.

Ens agradaria que un d'aquests cinc professionals que van intervenir en el programa –que no dubtem, ni critiquem la seva forma de ser, simplement creiem que no s'adequa a la majoria de gais– parlés amb un jove de 18 anys que tot just se n'acaba d'adonar que no li agraden les noies, que el que realment li agraden són els nois. Els seus pares treballen 10 hores per poder donar-li una educació i un sostre... Què hauria de fer? Ell sap clarament que el seu pare, educat en una societat conservadora com la nostra, mai acceptarà que ell sigui gai. Aquest noi amb 18 anys està condemnat a independitzar-se, a treballar en precari per poder malviure i crear-se un món clandestí, on després de patir moltes injustícies podrà ser ell mateix a canvi de viure amagat.

Ell sap que els seus pares sempre han pensat *de manera oberta* i que potser acceptarien que el veí sigui gai, però clar, tractant-se del seu fill tot canvia. Ell té clar que no li pot explicar als seus amics com sent allò que passa al seu interior. Segur que coneixen algú que és gai, però quan és el seu amic, tot canvia.

(...) La qüestió és que al jove gai o a la jove lesbiana que està veient aquest programa se li està oferint un estereotip fals sobre la seva pròpia identitat sexual. Aquest programa crea un model identificador i distorsionador del fet homosexual. S'ha arribat a un punt en el qual el model de societat actual, basat en les desigualtats socials, ha engolit qualsevol forma d'alliberament i intenta homogeneïtzar i uniformitzar el comportament i els hàbits de la comunitat gai/lesbiana.

Bilbao, M i altres (2007) Materials per a les tutories. Barcelona: Horsori Ed. ICE-UB. Pàgs, 106-107.

### Activitats

1. Quins estereotips té la societat respecte als gais?
2. Són els mateixos per a les lesbianes?
3. Quan un jove és homosexual, com creieu que canvia la seva vida?
4. La nostra societat accepta l'homosexualitat o només fa veure que la tolera?
5. Investigueu què és el FAGC.

## **CONTRACAMP: ASPECTES DIDÀCTICS PER AL PROFESSORAT**

### Elements de debat i relacions que es poden establir

- El dret a la llibertat d'orientació sexual.
- La denúncia de les preteses *teràpies contra l'homosexualitat*.
- Els prejudicis i el respecte a les persones.
- Els drets de les minories.

- Persecució dels homosexuals i solidaritat.
- Tractament de l'homosexualitat en els mitjans de comunicació: Televisió; ràdio; publicitat; internet; cinema...
- El patiment que genera la condició d'homosexual en diferents països.
- El cinema com a element de sensibilització.

### Objectius formatius

- Conscienciar-se sobre el respecte a diferents opcions sexuals.
- Observar i analitzar pràctiques que atemptin contra la llibertat d'orientació sexual.
- Valorar la necessitat de defensar els drets de les minories.
- Ser conscients de la discriminació de l'homosexualitat en països com el nostre.
- Reflexionar sobre el patiment que genera la condició d'homosexual.
- Expressar solidaritat envers els col·lectius d'homosexuals i la lluita pels seus drets.

### Criteris d'avaluació

- Visionar el film de manera atenta, correcta i respectuosa.
- Respondre les qüestions de comprensió i del llenguatge audiovisual de forma reflexiva i interessada.
- Demostrar capacitat per relacionar i entendre les diferents problemàtiques polítiques plantejades en el film
- Identificar els temes i subtemes de la pel·lícula.
- Llegir els textos de la proposta didàctica i realitzar adequadament les activitats.
- Participar de forma activa en els debats que es puguin suscitar.
- Demostrar una correcta expressió escrita i oral en les feines proposades.